

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Юлиан Куюмджиев

за дисертационния труд на Симеон Йорданов Гошев,

редовен докторант в катедра „Пиано“ в Инструменталния факултет на
НМА „Проф. Панчо Владигеров“

с научен ръководител проф. д-р Борислава Танева,

на тема

„Интерпретационни подходи в клавирните версии

на балетното творчество от Игор Стравински”

за присъждане на образователната и научна степен „Доктор” по научна
специалност „Музикознание и музикално изкуство“

в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“

Данни за докторанта

Симеон Гошев е завършил НМУ „Любомир Пипков“ в София и Университета за музика и сценични изкуства във Виена със специалност пиано. Във Виена учи при проф. Стефан Владар, проф. Олег Майсенберг и проф. Лилия Зилберщайн. Участва в майсторски класове на Мишел Бероф, Арие Варди, Борис Берман, Клаус Хелвиг, Паскал Девойон, учи по програма „Еразъм“ при професор Алън Вайс в Белгия. Бил е стипендиант на фондация „Йозеф Виндиш“ в Австрия.

Като ученик и студент Симеон Гошев развива активна концертна дейност в България и други страни. Носител е на награди от редица национални и международни конкурси: „Веселин Стоянов“ в София,

„Музикална класика“ в Стара Загора, „Евангелия Джари“ в Кипър (първа награда), „Млади виртуози“ в София (първа награда), „Лист – Барток“ в София (втора награда), „Леош Яначек“ в Бърно, Чехия (трета награда), „Панчо Владигеров“ в Шумен (втора награда), „Бьозендорфер“ във Виена, Австрия (първа награда). Като член на квинтет „Piacere“ Симеон Гошев участва в множество концерти в България, както и в Стокхолм, Копенхаген, Белград, Мюнхен, Бургхаузен, Анталия и печели първа награда на международния конкурс „Млади виртуози“ в София.

Симеон Гошев има реализирани студийни записи в БНР, БНТ, Баварското радио и Австрийското национално радио.

Характеристика и оценка на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 159 страници, а структурата му обхваща увод, три глави, заключение, библиография, данни за използваните нотни издания и звукозаписи. Предмет на дисертационния труд са клавирните транскрипции на балетите „Жар птица“, „Петрушка“ и „Пролетно тайнство“ на Игор Стравински (авторски и на други автори). В увода авторът формулира целта на труда: „да се предложат интерпретационни, музикални и чисто технически решения на проблемите и трудностите“, свързани с тях и „породени най-често от факта, че разглежданите тук клавирни варианти са редукиции на произведения от висока сложност за голям оркестров състав“ (с. 7). Във връзка с тази цел авторът си поставя следните задачи: да анализира съществуващата литература по тази проблематика, да разгледа спецификата на оркестровите партитури като източник на идеи за по-богата клавирна интерпретация, да анализира структурата, хармоничния и оркестровия език, както и

драматургията на балетите за пълноценното им претворяване при клавирна интерпретация, да сравни авторската версия и другите три клавирни версии на балета „Жар-птица“, да представи идеи за решаване на интерпретационните трудности, свързани с изпълнението на анализираниите клавирни транскрипции.

В увода авторът подчертава, че „наблюденията, анализите и коментарите в тази дисертация са направени от гледната точка на музикант и концертиращ пианист, чиито фокус на репертоар и музикален интерес лежи предимно в музиката на 20. век“ (с. 9).

Избраната от докторанта тема е актуална, защото за разлика от оркестровите партитури на трите балета на Стравински, изследователският интерес към авторските им клавирни варианти не е така интензивен. Трудът на Симеон Гошев за първи път в българското музикознание поставя специален акцент върху тези клавирни варианти. Сравнението между оркестровите оригинали на „Жар птица“, „Петрушка“ и „Пролетно тайнство“ и техните клавирни „еквиваленти“ дава богати възможности по отношение на инструментална звучност, технически трудности, реализация на авторските идеи, които докторантът е използвал пълноценно в трите глави, посветени на вариантите за пиано на трите балета.

Симеон Гошев подробно проследява историята на създаването на отделните клавирни варианти: сюитата за соло пиано „Три части по „Петрушка“ от Стравински, посветена на Артур Рубинщайн (замислена първоначално като соната по мотиви от „Петрушка“, с. 14), авторската версия на Стравински на „Пролетно тайнство“ за четири ръце и три клавирни транскрипции на „Жар-птица“ от други музиканти: сюита „Жар-птица“ (1919) от Сам Рафлинг, „Адски танц, Берсьоз и Финал“ от Гуидо Агости и концертна транскрипция „Жар-птица“ от Людмил Ангелов.

Текстът показва задълбочено познание от страна на докторанта на спецификата на музикалната драматургия на трите балета, на стиловите характеристики на музиката им, на техния оркестров език, на особеностите на ладово-хармоничните структури, което е предпоставка за детайлния аналитичен прочит на клавирните варианти. Симеон Гошев подчертава, че за тяхната адекватна интерпретация от страна на пианистите много важни са познанията им за идеите на композитора при създаването на балетите, както и за възможностите на големия оркестров състав, за неговото темброво богатство и многопластова фактура, които пораждаат и редица от трудностите на клавирното им пресъздаване. Ето защо докторантът обръща специално внимание на изразните средства в оркестровите оригинали на балетите, чието детайлно осмисляне е решаваща предпоставка за клавирния прочит, за тембровото диференциране на отделните клавирни пластове. Структурните и хармоническите анализи в труда значително подпомагат основния съдържателен пласт в текста на Симеон Гошев, който предлага интерпретаторски идеи и решения, резултат на детайлен изследователски поглед към оркестровите партитури и клавирните им варианти, както и на познаване на различни интерпретации, реализирани от някои от най-големите имена в клавирното изпълнителство от втората половина на миналия и началото на нашия век (например изпълненията на „Три части по „Петрушка“ от Емил Гилелс, Григорий Соколов и Иво Погорелич). Сравнителният анализ на клавирните транскрипции на "Жар-птица" от Сам Рафлинг, Людмил Ангелов и Гуидо Агости разкрива индивидуалния подход на всеки от тримата пианисти към пресъздаването на оркестровата партитура на Стравински и подчертава специфични изпълнителски аспекти във всяка от трите транскрипции. Интерпретаторските идеи и решения, които се съдържат в текста на докторанта, ще бъдат от полза за всички бъдещи изпълнители на тези клавирни пиеси, за тяхната задълбочена

интерпретация. Това очертава важния практико-приложен принос на докторския труд.

Представената справка за художественотворческата част от докторантурата показва много активна концертна дейност, включваща 17 клавирни рецитала и 8 участия като солист в концерти за пиано и оркестър, реализирани в България, Австрия, Чехия и Полша, участия в 8 клавирни конкурса, на 4 от които Симеон Гошев получава награди (международен конкурс „Leos Janacek“ в Бърно, 2017 – трета награда и награда за най-добро изпълнение на произведение от Яначек, международен конкурс „De Bach au Jazz“ в Атина, 2018 – специална награда „Nathalie Vuyatzis“, международен конкурс „Панчо Владигеров“ в Шумен, 2018 – втора награда, международен конкурс „Bösendorfer“ във Виена, 2019 – първа награда), както и изяви като камерен изпълнител. Количеството художественотворчески изяви далеч надвишава изискваните 6 изяви за художественотворческа докторантура в НМА „Проф. Панчо Владигеров“. Важен акцент в концертните и в конкурсните програми на докторанта има музиката на XX век – произведения не само от Игор Стравински, а и от Леош Яначек, Бела Барток, Клод Дебюси, Александър Скрябин, Сергей Рахманинов, Панчо Владигеров, автори, в чието творчество се отразяват нови тенденции от ранния XX век. Това показва връзката между представения докторски труд, посветен на клавирните варианти на „Жар птица“, „Петрушка“ и „Пролетно тайнство“ от Стравински и последователния интерпретаторски интерес на Симеон Гошев към клавирната проблематика в музиката от началото на XX век.

Художественотворческата част от докторантурата разкрива Симеон Гошев като изявен изпълнител с подчертан интерес към спецификата на *Музика нова*. Представените концертни изяви и конкурсни участия отговарят на стандартите за художественотворческа докторантура в НМА

„Проф. Панчо Владигеров“ и са приноси за българската музикална култура.

Авторефератът в обем от 29 страници отразява изчерпателно основното съдържание на дисертационния труд и съдържа справка за художественотворческата дейност на докторанта през трите години на редовната докторантура.

Заклучение

Представеният дисертационен труд съдържа ценни практико-приложни приноси, а художественотворческата дейност на докторанта очертава неговото перспективно развитие в българската музикална култура.

Въз основа на това предлагам на уважаемото научно жури да присъди на Симеон Йорданов Гошев образователната и научна степен „Доктор“ по научна специалност „Музикознание и музикално изкуство“ в професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство“.

14 януари 2020 г.

Проф. д-р Юлиан Куюмджиев